

Stemmeret til folketingsvalg

Man mister IKKE sin stemmeret til folketingsvalg, selvom man har en økonomisk væрге – og heller ikke selvom man er frataget den retlige handleevne

Højesteret afsagde i 2018 en meget principiel dom om stemmeret til Folketinget og værgemål.

I dommen slog Højesteret fast, at det ikke er i strid med grundloven og Danmarks internationale forpligtelser, at personer, som er frataget den retlige handleevne og dermed umyndig efter værgemålsloven, ikke kan stemme til folketingsvalg.

Dommen betød ikke, at man ikke har stemmeret til folketingsvalg, bare fordi man har en økonomisk væрге. Dommen betød, at man alene mistede sin stemmeret til folketingsvalg, hvis man samtidig var frataget den retlige handleevne.

Højesteretsdommen fik politikerne til at reagere, og i januar i år blev både værgemålsloven og folketingsvalgloven ændret, så man nu har stemmeret til Folketinget, selvom man er frataget sin retlige handleevne. Ændringen består i, at man ikke længere betragtes som en umyndig, hvis man er frataget sin retlige handleevne. Man er således fortsat myndig, selvom man er frataget sin retlige handleevne, og derfor har man altså stemmeret til det folketingsvalg, vi får inden for længe her i 2019.

Hvad er forskellen på at være under et økonomisk værgemål og at være frataget den retlige handleevne?

Hvis man er under et økonomisk værgemål, har man en væрге, som kan hjælpe én med økonomien, bl.a. få betalt regninger. Hvis man har en økonomisk væрге, er man ikke frataget den retlige handleevne, dvs. man er stadig myndig og kan indgå juridisk bindende aftaler på egne vegne. Hvis man er frataget den retlige handleevne, var man før lovændringen reelt set umyndiggjort i økonomisk henseende. Det betyder, at man ikke kan indgå juridisk bindende aftaler.

Hvis man er frataget sin retlige handleevne, kan man fortsat ikke indgå juridisk bindende aftaler, men forskellen er nu, at det fremgår af loven, at man stadig er myndig – og dermed har stemmeret til Folketingsvalg. Skriver en person, der er frataget den retlige handleevne, under på f.eks. et lån i banken, er personen ikke bundet af sin underskrift.

En person bliver kun frataget den retlige handleevne, hvis der – pga. personens sindstilstand – er risiko for, at personen via sine handlinger væsentligt forringer sin økonomi, eller hvis der er risiko for, at andre vil udnytte personen økonomisk. Det vil typisk være personer, der aktivt handler i strid med egne interesser, eller som er i fare for at blive udnyttet af deres omgivelser.

Langt de fleste mennesker, der har en økonomisk værge, er ikke frataget den retlige handleevne. Det er kun sjældent, at det er nødvendigt at fratage en person den retlige handleevne.

Man kan altså sagtens have en økonomisk værge (være under et økonomisk værgemål), uden at man samtidig er frataget den retlige handleevne.

Vil du gerne undgå et værgemål i det hele taget?

I efteråret 2017 trådte en ny lov om fremtidsfuldmagter i kraft.

En fremtidsfuldmagt er et enkelt alternativ til en almindelig aftaleretlig generalfuldmagt og det offentligt fastsatte værgemål.

Ved at oprette en fremtidsfuldmagt kan du som fuldmagtsgiver selv vælge, hvem der skal repræsentere dig, hvis du engang i fremtiden ikke længere selv har evne til at varetage dine økonomiske og/eller personlige forhold.

Heroverfor står det offentligt fastsatte værgemål, hvor Familieretshuset uden dit samtykke og efter omstændighederne uden inddragelse af dig kan iværksætte et værgemål.

Den store fordel ved fremtidsfuldmagten er, at den først træder i kraft, når du ikke længere selv er i stand til at handle fornuftsmæssigt.

Når du som fuldmagtsgiver opretter en fremtidsfuldmagt, udpeger du en eller flere fremtidige repræsentanter (fremtidsfuldmægtige). De skal varetage dine økonomiske og/eller personlige forhold, hvis du engang i fremtiden ikke længere selv har evne til det pga. sygdom, svækket mental funktion eller lignende.

Så længe du som fuldmagtsgiver selv er i stand til at varetage dine forhold, har fremtidsfuldmagten ingen virkning. Fremtidsfuldmagten er inaktiv og "sover" i Fremtidsfuldmagtsregisteret. Det er kun dig som fuldmagtsgiver, Familieretshuset og domstolene, der kan se fremtidsfuldmagten. Det er først, når Familieretshuset henter fremtidsfuldmagten og sætter den i kraft, at den får virkning og kan bruges af din fremtidsfuldmægtig.

Hvad er fordelene ved en fremtidsfuldmagt fremfor værgemål?

En fremtidsfuldmagt er tænkt som et alternativ til værgemål. Værgemål er omfattet af værgemålsloven og iværksættes først efter, at du har mistet evnen til at handle fornuftsmæssigt. Det betyder, at du som udgangspunkt ikke får indflydelse på, hvem der skal være din værge eller værgemålets omfang, f.eks. om værgen må give større økonomiske gaver til børn hvert år eller størrelsen af evt. vederlag til værgen.

I stedet er det værgen og Familieretshuset, der træffer beslutning om dine forhold. Skal der f.eks. bruges af din formue til et par nye briller, en rejse eller til at give en større gave, skal værgen først spørge om Familieretshusets tilladelse til det, og Familieretshuset er meget tilbageholdende med at tillade, at der bruges af formuen.

Med loven er retten til selvbestemmelse styrket, og det gør det muligt under betryggende former at påvirke dit eget liv og fremtidige forhold på trods af sygdom eller tab af mental kapacitet. Nu kan du bestemme, at din fremtidsfuldmægtige er en person, du særlig stoler på, ligesom du kan bestemme fuldmagtens konkrete indhold og omfang.

Fuldmagter

Læs mere om fremtidsfuldmagter, generalfuldmagter og værgemål her

Kontakt NJORD

Ønsker du at vide mere om værgemål, fremtidsfuldmagter eller fratagelse af den retlige handleevne, er du velkommen til at kontakte NJORDs familieretsadvokater

KAREN MARIE JESPERSEN
ADVOKAT (H), PARTNER

(+45) 69 13 71 19

KMJ@NJORDLAW.COM